

М. Д. ДЯЧЕНКО

доктор педагогічних наук, доцент
Класичний приватний університет

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розкрито сутність поняття “творче мислення дизайнера”. Висвітлено наукові погляди на феномен творчого мислення з позиції педагогіки, філософії, психології. Обґрунтовано чинники та педагогічні умови формування творчого мислення майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки.

Ключові слова: дизайнер, креативність, освітній процес, професійна освіта, розвиток, самовдосконалення, самореалізація, творча індивідуальність, творче мислення, творчість.

Дизайн – особлива творча діяльність. Дизайнерський продукт має бути функціональним, економічним і водночас естетично виразним, відтак дизайнери повинні забезпечити йому практичність, високу якість і красу. Дизайнер покликаний вирішувати складне професійне завдання й виконувати особливу соціальну роль, оскільки повинен задовольняти естетичні потреби споживача, а результат творчої праці дизайнера має відповідати замовленню, смакам і моді. Тому в умовах сучасного розвитку суспільства актуалізується проблема формування творчої індивідуальності майбутнього дизайнера, що вимагає окреслення теоретико-методологічного підґрунтя проблеми розвитку креативності й особливого дизайнерського мислення та зумовлює необхідність комплексного підходу до її вирішення.

Метою статті є розкриття сутності поняття “творче мислення дизайнера”; висвітлення наукових поглядів на феномен творчого мислення з позиції педагогіки, філософії, психології; обґрунтування чинників і педагогічних умов формування творчого мислення майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки.

Роль і місце творчості в навчально-виховному процесі вищої школи, питання творчої активності студентів і професійно-творчого саморозвитку студентів розглядали В. Андреев, М. Блох, Д. Богоявленська, А. Деркач, В. Зазикін, Г. Костюк, П. Кравчук, О. Леонтьєв, О. Лук, Л. Мільто, О. Пехота, Я. Пономарьов, О. Тихомиров, Ю. Фокін, В. Фрицюк, І. Ширшова та ін.

Проблему творчості та підготовки творчих фахівців у процесі професійної освіти висвітлено в царині філософії (В. Біблер, Б. Кедров, М. Ярошевський та ін.), психології (О. Брушлинський, Л. Виготський, О. Матюшкін, К. Платонов, С. Рубінштейн), педагогіки (В. Андреев, І. Зязюн, М. Каган, Н. Кузьміна, С. Сисоєва, Т. Сущенко та ін.).

Механізми творчого мислення було розкрито в наукових працях М. Бердяєва, В. Брушлинського, В. Енгельмейера, Б. Кедрова, В. Моляко, Р. Немова, Я. Пономарьова, Б. Теплова, П. Якобсона та ін.

На взаємозв'язок творчого мислення із здібностями особистості вказували Д. Богоявленська, Ю. Гільбух, О. Матюшкін, В. Моляко. Окремі аспекти проблеми розвитку мислення студентів у навчальному процесі розкрили О. Абдулліна, А. Алексюк, З. Калмикова, В. Роменець, В. Семиченко. Закономірності функціонування творчого мислення розкрили зарубіжні вчені: Е. де Боно, М. Вертгеймер, Дж. Гілфорд, Д. Дьюї, Р. Енніс, М. Ліпмен, Р. Майер, Г. Сельє.

Формування творчого мислення дизайнерів пов'язано з поняттями “дизайнер”, “творчість”, “мислення”, “творча індивідуальність майбутнього дизайнера”.

Творча індивідуальність дизайнера, на наш погляд, – це креативна особистість, здатна творчо мислити, створювати оригінальний і самобутній продукт, для якої творчість є професійною необхідністю й особистісною цінністю, її головним стимулом і найважливішим регулятивом, способом світосприйняття й світовідтворення, інструментом творчої самореалізації та перетворювальної діяльності.

Загалом, творча індивідуальність завжди спрямована на духовний саморозвиток і самовдосконалення в професійній діяльності, на специфічну творчу взаємодію з довкіллям, вона володіє тонким відчуттям краси, відчуває потребу в новаторстві, має природні здібності до творчості, схильна до новацій, готова втілювати в життя найсміливіші оригінальні ідеї.

У науковій сфері творчість визначають як “мислення в його вищій формі, яке виявляється як уява і яке виходить за межі відомих способів вирішення завдань, які виникають” [18, с. 142]. Так, на думку Ю. Фокіна [19], творчість є неформалізованим процесом створення або виявлення суб'єктом нових відомостей чи об'єктів духовної або матеріальної культури, заснованим на мисленні, яке виходить за межі відомого, на реалізації власного бачення об'єкта. Основними ознаками творчого мислення є:

- 1) отримання нового результату, нового продукту;
- 2) новизна процесу отримання відомого продукту;
- 3) неможливість отримання нового продукту випадково, шляхом простого неевристичного перебору, простим логічним висновком або діями з алгоритму;
- 4) подолання логічного розриву на шляху від умов завдання до його вирішення;
- 5) зв'язок не стільки з вирішенням уже поставленого кимось завдання, скільки із здатністю самостійно побачити й сформулювати проблему;
- 6) наявність яскраво вираженого емоційного переживання, передумання моменту віднайдення вирішення [19, с. 90].

Творчість розпочинається з нестандартного мислення (внутрішньої активності), а діяльність визначає зовнішню активність суб'єкта творчості.

“Навіть випадково помітити нове можна тільки при здійсненні мислення, зіставивши помічене з відомим” [18, с. 90].

У дослідженнях Ю. Гіппенрейтера розкрито теорію неусвідомлюваних дій у мисленні. У теоретичних розробках М. Бахтіна, В. Біблера, М. Бубера, С. Ваймана, Г. Кучинського, Б. Ломова, А. Матюшкіна, Т. Флоренської творче мислення пов'язано із внутрішнім діалогом, який є важливим компонентом продуктивного мислення. У культурно-історичній теорії Л. Виготського подано положення про зв'язок мислення й мовлення.

Як зауважує А. Бандурка, мислення є “найважливішою формою відображення дійсності мозком”, це – “система процесів, що здійснюють відображення об'єктів у їх закономірних зв'язках і відношеннях, у їх розумінні, прогнозуванні та прийнятті рішень, ...соціально зумовлений процес, який нерозривно пов'язаний із мовленням, процес пошуку й відкриття суттєво нового, опосередкованого та узагальненого відображення дійсності під час її аналізу й синтезу; процес узагальненого опосередкованого відображення та пізнання явищ дійсності в їх суттєвих ознаках і взаємозв'язках, що розвивається від конкретних образів до усталених понять, позначених словом (стадія понятійного мислення)” [1, с. 62].

Видатний британський учений-лікар Е. де Боно запропонував велику кількість методик творчості та мислення, ввівши до наукового обігу поняття “латеральне мислення” та розробивши “техніку шести шапок” (біла – аналітичне мислення, червона – емоційне мислення, чорна – критичне мислення, жовта – оптимістичне мислення, зелена – творче мислення, синя – мислення у великій перспективі). У метафоричному розумінні, вдягаючи кожен з шапок, людина може поглянути на проблему по-різному [6].

Значний внесок у розробку ідей і методик творчого мислення зробили й американські дослідники Д. Гілфорд і Є. Торранс. Цінною, на наш погляд, є розроблена Д. Гілфордом характеристика творчості, що містить такі параметри: легкість, гнучкість, оригінальність і точність мислення, уяву.

На особливу увагу заслуговує аналіз творчого й критичного мислення, який здійснили американські психологи Г. Ліндсей, Р. Томпсон, К. Халл. За словами Р. Томпсона, “творче мислення спрямоване на створення нових ідей, а критичне виявляє їхні недоліки й ефекти” [10, с. 149–152].

На думку К. Манхейма, “мислять не люди як такі, і не ізольовані індивіди здійснюють процес мислення, – писав психолог, – мислять люди в певних групах, які розробили специфічний стиль мислення під час нескінченної низки реакцій на типові ситуації, що характеризують загальну для них позицію” [11, с. 8–9.]

Психологи виокремлюють три основні типи мислення, що склалися історично та співіснують у свідомості людини: 1) словесно-логічне (власне тільки людині); 2) наочно-діюче; 3) наочно-образне.

У психології мислення вироблена й так звана парна класифікація: теоретичне (наукове) і практичне мислення; інтуїтивне й аналітичне (логічне); реалістичне й артистичне (бажане); продуктивне й репродуктивне.

Серед основних видів мислення О. Бандурка, наприклад, виділяє об-разно-дієве (спирається на безпосереднє сприйняття предмета), наочно-образне (спирається на уявлення й образи), словесно-логічне (спирається на логічні операції з поняттями) [1, с. 64].

На думку В. Клименка, мислення як один із механізмів творчості має три зони активності: 1) мислення асоціаціями; 2) мислення аналогами, 3) мислення сутностями [6, с. 360]. Дослідник зазначає, що “мешканці” з мисленням створюють образ – уявою, а логічну схему дій – мисленням. “Заведені пружини” мислення силою думки вже намагаються розв’язати вузол хитросплетінь відомого й невідомого [8, с. 363].

Згідно з чотирьохстадійною теорією “творчого мислення”, створеною Г. Воллесом, виокремлюють такі його стадії: підготовка, визрівання, натхнення (осяяння) та перевірка істинності; у повсякденному потоці мислення ці чотири стадії постійно перекривають одна одну, коли ми досліджуємо різні проблеми. Не погоджуючись із чотирьохстадійною теорією, учений І. Ейндговен зауважував, що було б краще говорити про “складний процес”, а не про стадії творчого мислення [15, с. 169].

У процесі мислення завжди відбувається відкриття нового, тому дослідники пов’язували його з прогнозуванням майбутнього (А. Брушлінський), із виділенням у мисленні інтуїтивного компонента (Б. Кедров) та ієрархічних рівнів розумового процесу (Д. Завалішина, Я. Пономарьов, І. Семенова і С. Степанова).

Сучасні дослідники схиляються до думки про діалогову природу мислення людини, відтак вивчення внутрішнього діалогу як механізму утворення творчого сенсу становить важливу лінію розробки проблеми мислення й творчості в загальній психології, відкриваючи нові шляхи до пізнання механізмів творчості й розробки спеціальних методів щодо її розвитку та актуалізації.

Грунтуючись на теоріях М. Бахтіна, В. Біблера, Л. Виготського, спираючись на положення про те, що процес вивчення й дослідження творчого мислення тісно пов’язаний із дослідженням внутрішнього діалогу, який є важливим компонентом продуктивного мислення, О. Діса теоретично обґрунтувала взаємозв’язок мислення й творчості [5]. Переходи внутрішнього мовлення з однієї форми в іншу, на думку науковця, породжують різні види внутрішніх діалогів – “діалог чистих думок”, “діалог між думкою та словом”, “діалог голосів”, у яких народжується нова смислова структура, творча ідея. Дослідниця простежила відображення діалогічності мислення під час творчого пошуку й дійшла висновку, що будь-який творчий процес включає в себе етап внутрішнього діалогу, довівши необхідність перебороти загальноприйнятий підхід до мовлення й мислення як до монологу й побачити в них наявність внутрішніх діалогів, тим самим підтвердивши думку про діалогічність творчого мислення.

На думку психологів (Г. Балл, А. Коваленко, В. Моляко, А. Фурман та ін.), головним методом отримання даних про творче мислення є процес

вирішення творчого (проблемного) завдання, який можна розглядати як модель творчої діяльності.

Як зауважує С. Сисоєва, розвиток творчого мислення студентів, ефективне використання навчального часу занять, підвищення рівня знань і вмінь, оволодіння основним арсеналом дослідницької роботи, отримання студентом результатів певною мірою через самостійну діяльність, набуття ним власного досвіду, професійних навичок є основними складовими розвитку творчого потенціалу особистості [16].

Результати пізнавальної самостійної діяльності студентів безпосередньо залежать від їхнього рівня творчого мислення, що поєднується з гнучкістю, умінням застосовувати різноманітні способи вирішення проблеми, з інтелектуальною допитливістю, наполегливістю, самостійністю, прагненням до пошуку й відкриття нового, здатністю до узагальнень.

У майбутніх фахівців з дизайну під час освітнього процесу за умови творчого пошуку шляхів вирішення проблеми відбувається формування досвіду творчої самореалізації. З метою розвитку творчого мислення майбутніх дизайнерів і формування в них готовності до професійно-творчої самореалізації необхідно створити таку систему, яка, на думку І. Зязюна, спроможна, “з одного боку, надати кожній людині повну свободу, а з іншого – зробити так, щоб вона бажала робити те, що необхідно суспільству” [7, с. 9]. Це може бути можливим лише через забезпечення таких умов: створення творчого педагогічно комфортного, максимально наближеного до професійного, освітнього середовища в процесі фахової підготовки майбутніх дизайнерів; орієнтація на індивідуально-творчий розвиток особистості; реалізація особистісного й діяльнісного підходів до формування в майбутніх дизайнерів готовності до професійно-творчої діяльності; конструювання педагогічних ситуацій, спрямованих на розвиток творчого потенціалу та креативних здібностей майбутніх дизайнерів; застосування інтерактивних методів навчання, що сприяють посиленню творчої активності студентів; включення студентів у імпровізоване поле діяльності; організація духовної взаємодії та творчої співпраці студентів і викладачів (наставників, митців) на засадах рівноправного конструктивного діалогу; моделювання індивідуальної ситуації успіху; збагачення досвіду професійно-творчої діяльності студентів-дизайнерів; забезпечення тісного взаємозв'язку ВНЗ із професійним середовищем; упровадження системи стимулювання професійно-творчого самовиявлення майбутніх дизайнерів у процес їхньої професійної підготовки.

Створення у вищому навчальному закладі професійно-творчого освітнього середовища впливає на мотивацію навчання майбутніх дизайнерів, залучає їх до різноманітних видів творчої самостійної роботи, у процесі якої розкриваються їхні креативні можливості, підвищується рівень професійних знань, спеціальних умінь і навичок майбутніх фахівців з дизайну, набувається досвід творчої діяльності, формується ціннісне ставлення до професії дизайнера – відтак, зростає якість професійної підготовки, оскільки

ки “чим більше й повніше особистість використовує можливості середовища, тим успішніше відбувається її вільний і активний саморозвиток: людина одночасно є продуктом і творцем свого середовища, що дає їй фізичну основу для життя й уможливорює інтелектуальний, моральний, суспільний і духовний розвиток”.

Освітнє середовище навчального закладу в педагогіці розуміють: як систему впливу та умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку, які містить соціальне та просторово-предметне оточення в межах організованого освітнього процесу; як відкрити, складну, інтегративну динамічну систему [13, с. 86], яка “розпочинається там, де відбувається зустріч утворюючого з утворюваним, де вони разом починають її проектувати та будувати й де між окремими суб’єктами освіти починають вибудовуватися певні зв’язки та стосунки”; як різноманітну полікультурну освітню систему, індивідуальну для кожного суб’єкта навчання, й умову для побудови власного “Я”, що забезпечує створення підґрунтя для актуалізації внутрішнього світу особистості, її якісного саморозвитку й самореалізації [2, с. 19].

Творча самореалізація особистості сприяє професійній адаптації; основною причиною ускладнення шляху до саморозвитку й самореалізації в професійній діяльності є нереалізованість студентом власної індивідуальності, неповторності, унікальності.

Здатність до самореалізації є важливим складником індивідуалізації, розвитку особистості, становлення індивідуальності, а індивідуалізація включає ще й процеси розвитку й формування індивідуальності особистості, її самореалізації в житті [4].

Самореалізація особистості є важливим показником її життєдіяльності, а особливо в професійній сфері – одній із провідних сфер людської життєдіяльності. Необхідним атрибутом самореалізації є саморозвиток особистості як вияв суб’єктної активності в будь-якій діяльності. У зв’язку з цим важливо виокремити самореалізацію як показник успішності в професійно-творчій діяльності.

Під поняттям “професійна самореалізація” розуміємо соціалізований шлях гармонійного розвитку особистості, поєднаний із здобуттям професійно-практичного та духовного досвіду в процесі отримання кваліфікації спеціаліста в період первинного професійного становлення (навчання у вищій школі) та вдосконалення фахового зростання в процесі виконання професійних ролей і обов’язків, що є невід’ємним атрибутом розкриття та здійснення особистісного професійного й творчого потенціалу.

Інтерактивна педагогічна взаємодія, уміння майстра-викладача запропонувати таку форму навчання, яка захоплює, дивує та вражає, стимулює розкриття самотності кожного студента – запорука творчої самореалізації майбутніх дизайнерів під час навчальних занять. Це сприяє співробітництву, порозумінню й доброзичливості, надає можливості ефективно реалізувати принципи індивідуального підходу до навчання майбутніх фа-

хівців з дизайну. Така взаємодія “викладач-студент” допомагає професійному становленню дизайнерів-початківців.

Використання педагогічних інновацій у професійній освіті загалом і в дизайнерській зокрема є “суттєвим діяльним елементом розвитку освіти взагалі, реалізації конкретних завдань у навчально-виховному процесі, що виражаються в тенденціях накопичення й видозміни ініціатив і нововведень у освітньому просторі; спричиняють певні зміни у сфері освіти” [1, с. 459]. Адже методи навчання відображають закономірності та різноманітність видів діяльності та дій педагога та студента [12, с. 30].

Організація інтерактивного навчання, наприклад, передбачає використання дидактичних і рольових ігор, моделювання професійних завдань, створення оригінального дизайнерського продукту, розробку творчих проєктів тощо. Результат такої педагогічної взаємодії залежить від продуманості викладачем етапів спільної творчої діяльності й активності самих студентів-дизайнерів.

Завдання викладача – в умовах педагогічної взаємодії сформувати в майбутнього дизайнера готовність до творчого саморозвитку й професійної самореалізації, адже дизайн – це творча діяльність.

Дизайнерська творчість естетизує людське життя, збагачуючи його своєрідним сенсом краси. Дизайнерська творчість створює мрійника, фантазера, ясновидця, митця [9], виявляючись у посиленні інтелектуального пошуку й когнітивних зусиль у створенні креативного продукту.

Творчість – запорука вдосконалення дизайнера як фахівця, його постійне прагнення до новизни, оригінальності, незвичайності й унікальності через процес індивідуального творчого саморозвитку особистості майбутнього фахівця з дизайну. Дизайнерська творчість – це процес утілення творчого задуму в життя, це – реалізація найсміливіших оригінальних ідей, це – унікальний спосіб піднятися над дійсністю й наблизити фантазію до реальності, це – удосконалення довкілля й життєдіяльності людини.

Висновки. Отже, ефективність розвитку творчого мислення майбутніх дизайнерів підвищується за умови створення педагогічно комфортного освітнього середовища, творчої атмосфери, заохочення креативності студентів, генерування ними нових ідей і пошуку нестандартних шляхів для вирішення професійних завдань. Комфортне освітнє середовище – сприятлива умова для розвитку й формування особистості фахівця-дизайнера, що забезпечує актуалізацію творчого потенціалу, розвиток творчого мислення студентів (доброзичлива атмосфера креативності, пролонгована ситуація успіху, дизайнерська імпровізація тощо).

Список використаної літератури

1. Бандурка А. М. Основы психологии и педагогики : учеб. пособ. / А. М. Бандурка, В. А. Тюрина, Е. И. Федоренко. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2009. – 250 с.
2. Білинський А. М. Творче освітньо-інформаційне середовище як чинник розвитку особистості вчителя / А. М. Білинський // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка /

гол. ред. Г. Терещук ; редкол.: Л. Вознюк, В. Кравець, В. Мадзігон [та ін.]. – Тернопіль, 2012. – № 2. – С. 15–21.

3. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. / Н. П. Волкова. – 2-ге вид., перероб., доп. – Київ : Академвидав, 2007. – 616 с.

4. Гончаренко С. У. Проблеми індивідуалізації процесу навчання / С. У. Гончаренко, В. М. Володько // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1. – С. 63–72.

5. Диса О. В. Внутрішній діалог як механізм творчого мислення : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / О. В. Диса ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2005. – 17 с.

6. Эдвард Де Боно. Шесть шляп мышления / Де Боно Эдвард. – Минск : Попурри, 2006. – 208 с.

7. Зязюн І. А. Педагогіка добра і реалії : наук.-метод. посіб. / І. А. Зязюн. – Київ : МАУП, 2000. – 312 с.

8. Клименко В. В. Психологія творчості : навч. посіб. / В. В. Клименко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.

9. Левчук Л. Західноєвропейська естетика ХХ ст. / Л. Левчук. – Київ : Либідь, 1997. – 224 с.

10. Линдсей Г. Творческое и критическое мышление / Г. Линдсей, К. С. Халл, Р. Ф. Томпсон // Хрестоматия по общей психологии: Психология мышления. – Москва, 1981. – 400 с.

11. Манхейм К. Диагноз нашего времени / К. Манхейм. – Москва, 1994. – 700 с.

12. Орлов В. И. Метод и педагогическая технология / В. И. Орлов // Педагогика. – 2010. – № 8. – С. 30–37.

13. Полякова Г. Вплив освітнього середовища ВНЗ на формування професійної компетентності фахівців / Г. Полякова // Вища школа. – 2010. – № 10. – С. 78–87.

14. Радул В. В. Соціальна активність у структурі соціальної зрілості (теоретико-методологічний аспект) : монографія / В. В. Радул. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2011. – 256 с.

15. Роменець В. А. Психологія творчості : навч. посіб. / В. А. Романець. – 2-ге вид, доп. – Київ : Либідь, 2001. – 288 с.

16. Сисоева С. О. Технологізація освітньої діяльності в умовах неперервної професійної освіти / С. О. Сисоева // Неперервна професійна освіта: Проблеми, пошуки, перспективи / за ред. І. А. Зязюна. – Київ : ВПОЛ, 2000. – 636 с.

17. Слободчиков В. И. Образовательная среда: реализация целей образования в пространстве культуры / В. И. Слободчиков // Новые ценности образования: культурные модели школы. – Москва, 1997. – Вып. 7. – С. 177–185.

18. Словарь-справочник по педагогике / авт.-сост. В. А. Межериков ; под общ. ред. П. И. Пидкасистого. – Москва : Сфера, 2009. – 448 с.

19. Фокин Ю. Г. Преподавание и воспитание в высшей школе: Методология, цели и содержание, творчество : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед. / Ю. Г. Фокин. – Москва : Академия, 2002. – 224 с.

Стаття надійшла до редакції 25.01.2016.

Дяченко М. Д. Развитие творческого мышления будущих дизайнеров в процессе профессиональной подготовки: теоретический аспект

В статье раскрыта суть понятия “творческое мышление дизайнера”; освещены научные взгляды на феномен творческого мышления с позиций педагогики, философии, психологии; обоснованы факторы и педагогические условия формирования творческого мышления будущих дизайнеров в процессе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: *дизайнер, креативность, образовательный процесс, профессиональное образование, развитие, самосовершенствование, самореализация, творческая индивидуальность, творческое мышление, творчество.*

Dyachenko M. The Development of Creative Thinking for Future Designers in the Process of Professional Training: Theoretical Aspect

The article reveals the essence of the concept “creativity of the designer”; lit scientific views on the phenomenon of creative thinking from the standpoint of pedagogy, philosophy, psychology, demonstrated the factors and pedagogical conditions of formation of creative thinking future designers during training.

Design special creative activity. Product design must be functional, economical and at the same time aesthetically impressive, so designers must ensure practicality, high quality and beauty. The designer aims to solve complex professional tasks and to perform a special social role, since it must meet the aesthetic needs of the user and the result of creative work of the designer must comply with the order, tastes and fashion. Therefore, in the conditions of modern development of society actualizes the problem of formation of creative individuality of the future designer, which requires understanding theoretical and methodological grounds of the problem of development of creativity and special design thinking and determines the need for a comprehensive approach to its solution.

The efficiency of development of creative thinking future designers increases with the provision of pedagogically comfortable learning environment, creative atmosphere, encouraging student creativity, forming new ideas and finding innovative ways to solve professional problems. Comfortable learning environment – favorable condition for development and formation of professional identity designer, providing the actualization of creative potential, development of creative thinking of students (friendly atmosphere of creativity, the prolonged situation of success, design improvisation).

Key words: *designer, creative, educational process, professional education, development, self-improvement, self-fulfillment, creative personality, creative thinking, creativity.*